

**NOORD-NEDERLAND:
EEN **STERKE** REGIO
VOOR EEN
STERK EUROOPA**

**STERK
N••RD
NEDERLAND**
POWERED BY SNN

NOORD-NEDERLAND: EEN **STERKE** REGIO

VOOR EEN **STERK** EUROPA

Noord-Nederland, een regio vol potentie en veerkracht, laat haar stem horen in de aanloop naar de Europese verkiezingen van 2024. Met deze inbreng richt de regio zich tot Nederlandse politieke partijen en vraagt hen de regio centraal te stellen in plannen voor een beter, groener én sterker Europa. De doelstellingen die we onszelf op Europees en nationaal niveau stellen, worden namelijk in onze regio opgepakt. Noord-Nederland beseft dat sterke regio's de basis vormen voor een sterke Europese Unie. We willen onze kracht en expertise benutten om oplossingen aan te dragen voor uitdagingen waar Europa voor staat. Daarvoor heeft de regio (regel)ruimte nodig voor maatwerk en innovatieve oplossingen evenals stimulering om te excelleren. We vragen u zich in te zetten voor deze twee kernprincipes en delen onze visie op zeven belangrijke Europese thema's. Met uw hulp kan en wil Noord-Nederland hier het verschil maken.

1. Energie: Noord-Nederland biedt, als eerste Hydrogen Valley, oplossingen voor Europese energie-uitdagingen. We pleiten voor een grensoverschrijdende Hydrogen Valley tussen Noord-Nederland en Nedersaksen en regelluwe experimenteerruimtes om innovatie te stimuleren.

2. Mobiliteit: Noord-Nederland streeft naar een robuust Noord-Europees spoornetwerk door betere verbindingen, zoals de Lelylijn en de verbinding Emmen-Rheine. Investerings vanuit Europese fondsen zijn cruciaal om het (Noord-) Europese netwerk te versterken.

3. Regionale Economie: Noord-Nederland wil de economische en maatschappelijke uitdagingen blijven aanpakken met behulp van cohesiemiddelen in het nieuwe Meerjarig Financieel Kader. Het is belangrijk dat deze middelen voor alle lidstaten toegankelijk blijven en binnen Nederland zo verdeeld worden dat ze de regio's met de meeste uitdagingen het meest bereiken.

4. Circulaire Economie: Noord-Nederland is een voortrekker op het gebied van regionale samenwerking op circulaire economie. We willen dat het Europese programma Hubs for Circularity wordt voortgezet om innovatieve samenwerking op circulariteit te versterken, met financiële stimulering als belangrijk instrument.

5. Landbouw: Noord-Nederland pleit voor flexibiliteit in nationale en Europese regelgeving, zoals binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en de Boer-tot-Bordinitiatieven. Dit stelt boeren in staat om bedrijfsspecifieke maatregelen te nemen die optimaal gebruik maken van regiospecifieke omstandigheden, terwijl Europese doelen worden bereikt.

6. Klimaatadaptatie: Noord-Nederland gelooft in intensievere Europese inzet en ondersteuning voor klimaatadaptatie in alle Europese regio's. We vragen om specifieke stimulering van maatregelen tegen hitte en voor gedragsverandering om klimaatadaptatie te versterken.

7. Digitalisering: Noord-Nederland pleit voor een brede Europese aanpak die economische versterking en versterking van maatschappelijke elementen op het gebied van digitalisering stimuleert. We benadrukken het belang van een uitwerking van de Digital Decade strategie, inclusief de versterking van een digitale overheid en digitale samenleving.

Wij zien uit naar uw inzet om de regio de ruimte en stimulans te bieden om te excelleren en bij te dragen aan Europese vraagstukken.

1. ENERGIE: DUURZAME REGIO'S

Op het gebied van energie adviseren wij om in te zetten op het versterken van de vaardigheden, het organiseren van de randvoorwaarden, te investeren en te excelleren met een Nederlandse (grensoverschrijdende) proeftuin om groene waterstof snel op te kunnen schalen.

Wat vragen wij van u?

Vaardigheden:

- Borging van de standaarden voor de vaardigheden en opleidingsmodules voor verschillende opleidingsniveaus (ook voor overheden) langs de gehele waardeketen. Dit is nodig voor de doorontwikkeling van de waterstofeconomie.
- Voldoende middelen voor scholing van vergunningsverleners om de vergunningverlening van hernieuwbare energieprojecten te versnellen.

Randvoorwaarden:

- Een krachtiger stimulans van de productie en het gebruik van groene waterstof door gunstige staatsteunkaders, financiële instrumenten, bijmengverplichtingen voor brandstoffen in te stellen
- Goede Europese afstemming van het waterstofbeleid, met name waar grensoverschrijdende infrastructuur en gemeenschappelijke normen en systemen nodig zijn. Dergelijke steun is nodig voor grootschalige IPCEI projecten, maar ook voor kleinschalige projecten met opschalingspotentie. De Europese Hydrogen Valleys zijn hiervoor bij uitstek geschikt als proeftuin.
- Versterking van de synergie tussen Europese, nationale en regionale fondsen. Zoals fondsen met een link aan Europese infrastructuurprojecten op het gebied van mobiliteit en energie (TEN-E en TEN-T).
- Bevordering van wet- en regelgeving op Europees niveau die aansluit bij de nieuwe realiteit van de energietransitie, dat wil zeggen een energiesysteem waarin aanbod niet altijd de vraag volgt.
- Meer vrijheid voor netbeheerders om te experimenteren met de distributie op het net, opslag, energie-uitwisseling, en smart-grids en gebruik van reservecapaciteit. De huidige uitwerking van wetgeving zorgt voor netwerkcongestie.
- Een Europees gelijk speelveld om concurrentie met landen zoals Frankrijk aan te gaan, waar bedrijven goedkopere elektriciteit kunnen krijgen (kerncentrales in overheidshanden).

Investeren:

- Stimulans en financiering voor het ontwikkelen van grensoverschrijdende Hydrogen Valleys.
- Programma's zoals The LIFE Clean Energy Transition, waarbij specifiek de uitdagingen voor huiseigenaren worden meegenomen om energiearmoede blijvend aan te pakken zijn

Excelleren:

- Inzet van Europa op grensoverschrijdende Hydrogen Valleys en deze laten experimenteren met regelluwe ruimtes, de zogenaamde regulatory sandboxes. De eerste Hydrogen Valley van Europa in Nederland (HEAVENN) kan als Europese proeftuin bijdragen aan het versnellen van de opschaling van groene waterstof. Door de gunstige ligging van de regio deze Hydrogen Valley uitgebouwd worden tot een internationale Hydrogen Valley, aangesloten aan Nedersaksen.

Afbeelding: de Noord-Nederlandse waterstofketen van HEAVENN

Wat gebeurt er in Noord-Nederland?

Noord-Nederland is dé energieregio van Nederland. Waar vroeger turf, olie en gas het energielandschap domineerden, ontwikkelen we ons nu tot een duurzame en veelzijdige energieregio. Noord-Nederland loopt voorop in de energietransitie in Europa. Deze koppositie willen we behouden en versterken. We hebben hiervoor in het Noorden de juiste innovatieve projecten, kennis en infrastructuur. Noord-Nederland is de eerste Hydrogen Valley van Europa en we zijn dé aquathermieregio van Nederland en Europa.

Energiesysteem dat werkt voor de toekomst

We beschikken over sterke nationale en internationale gas- en elektriciteitsverbindingen en werken aan de grootschalige aanlanding van windenergie op zee, (33% van Nederlandse wind op zee komt nu al uit Noord-Nederland). We leggen nieuwe stations, kabels en leidingen aan, zoals nieuwe waterstofleidingen in Emmen en de Eemshaven. Bestaande aardgasinfrastructuur krijgt een nieuwe bestemming voor het transport van waterstof. Naast netverzwaring zetten we in op innovatieve oplossingen voor het elektriciteitsnetwerk. Denk hierbij aan opslag en direct gebruik van zonnestroom en de omzetting van elektriciteit uit zonnenvelden in waterstof zoals in Oosterwolde. In de stedelijke zone Sneek/Bolsward realiseren wij een volledig geïntegreerd systeem, waarbij de waterstofhub met duurzame elektriciteit naast waterstof en zuurstof voor de industrie ook warmte voor woningen produceert.

Waterstof en gunstige voorzieningen

Noord-Nederland heeft als eerste in Europa de status van Hydrogen Valley toegekend gekregen via het EU Clean Hydrogen Partnership – het project genaamd HEAVENN (zie box en afbeelding). Belangrijke fysieke voorzieningen in Noord-Nederland zijn de zeehavens, de bestaande en deels nieuw aan te leggen gaspijpleidingen, opslagmogelijkheden in zoutcavernes, de aanwezigheid van water en de importmogelijkheden voor groene waterstof via de zeehavens. Samen met de aanwezige kennis en expertise maakt dit Noord-Nederland tot een bijzonder geschikte regio om het waterstofecosysteem te realiseren.

HEAVENN - EUROPA'S EERSTE HYDROGEN VALLEY

- Het HEAVENN-project is in 2023 uitgeroepen tot beste Hydrogen Valley van Europa.
- Het HEAVENN-project pioniert met een volledig operationele waterstofeconomie, waarbij de productie, opslag, distributie en toepassing van groene waterstof wordt samengebracht.
- Binnen HEAVENN ontwikkelt GZI Next de eerste energiehub van Nederland. Ze hebben als een waterstoftankstation gebouwd op het terrein van de voormalige gaszuiveringsinstallatie in Emmen. Daarnaast zal een elektrolyser groene waterstof produceren voor het nabijgelegen industrieterrein Getec.

FOTO: WARM HEEG

In Heeg wordt sinds 2019 gewerkt aan een collectieve warmtevoorziening voor het hele dorp. Deze collectieve warmtevoorziening moet voor iedereen in het dorp beschikbaar, haalbaar en betaalbaar zijn. De warmte wordt uit het oppervlaktewater van het Hegermeer gehaald. Het dorp werkt in dit project samen met drie overheden: gemeente Súdwest-Fryslân, Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. In de dorpsvisie is opgenomen dat Heeg in 2025 energieneutraal is. Dat betekent allereerst zoveel mogelijk energie besparen, onder andere door goede woningisolatie. Maar het betekent ook onafhankelijk worden van het aardgas.

Aquathermie voor collectieve warmtenetten

Noord-Nederland heeft de ambitie om in 2025 vijf demonstratieprojecten met aquathermie te realiseren in Fryslân. Verder moet er dan een centraal loket zijn dat lokale initiatieven helpt met vragen over de techniek, financiën en juridische zaken. In dat jaar is er ook is een actief lerend netwerk met ongeveer 50 organisaties, die lessen delen en onopgeloste leerpunten agendeert. Hiermee willen we de schielsprong van de huidige solitaire aquathermietoepassingen naar de grootschalige toepassing in collectieve warmtenetten op gang brengen.

Warmtetransitie als alternatief voor aardgas

De warmtetransitie houdt in dat alle wijken en dorpen van het aardgas af moeten en daarmee een alternatief moeten krijgen: oplossingen op huishoude niveau zoals een warmtepomp of collectieve oplossingen zoals een warmtenet met behulp van een WKO (Warmte Koude Opslag) of restwarmte van een bedrijf. Groningen wil in 2035 gasloos zijn. Provincies en gemeenten zorgen er samen voor dat woningen in Noord-Nederland duurzaam en betaalbaar worden verwarmd. Om dit gezamenlijk te kunnen organiseren en inwoners bij de zoektocht naar nieuwe modellen te betrekken is het Warmte Transitiecentrum Groningen ontstaan. We zijn bezig met het voorbereiden van grootschalige warmtenetten.

Energiearmoede en het helpen van de kwetsbare doelgroep

De afgelopen jaren is pijnlijk duidelijk geworden dat een groot gedeelte van de inwoners in Noord-Nederland kampt met energiearmoede. We bieden de oplossing waar het probleem zich voordoet. Door een persoonlijke en intensieve benadering helpen we de doelgroep met kleinschalige energiebesparende oplossingen en isolatie. Dit zorgt direct voor een lagere energierekening en indirect voor een inclusievere transitie. Daarnaast kunnen we geleerde lessen toepassen, zoals uit het Interregprogramma Stonghouse – het stimuleren van de klantreis naar verduurzaming voor huiseigenaren. Dit betekent dat Europa ook moet inzetten op het meenemen van huiseigenaren met energiearmoede, en dit onderwerp een plek moet geven in komend beleid. In Drenthe helpen we huiseigenaren met energiearmoede met het isolatie offensief: isolatie ter waarde van €2500,- uitgevoerd in opdracht van de provincie. Door zo schulden en ingewikkelde regelingen te voorkomen, maken we verduurzaming veel toegankelijker voor huiseigenaren met een laag inkomen. Onze ervaring in Interregprojecten, zeker ook op het terrein van verduurzaming en energie, is dat regelgeving alleen niet genoeg is. Omdat de behoeften en (financiële) mogelijkheden van eindgebruikers - of dat nu huiseigenaren of bedrijven zijn - zo verschillen, is het vooral de kunst om hen vanuit een dialoog te informeren naar de behoeften en zo op maat te kunnen ondersteunen bij hun verduurzaming. Als regionale overheid doet Drenthe dat door naast burgers en bedrijven te gaan staan, in plaats van hen op te leggen hoe zij moeten verduurzamen. Dat lijkt op Europees niveau ook cruciaal om de beleidsdoelen te realiseren.

Wat draagt dit bij aan Europese doelstellingen?

Europa wil haar energieafhankelijkheid van derde landen sterk verminderen. Ook zet Europa zich in om energiarmede aan te pakken en kwetsbare consumenten te beschermen. Door de rol als koploper in de energietransitie is het Noorden bij uitstek geschikt als innovatieve regio voor de toepassing van nieuwe technologieën, als testregio voor nieuwe regels en om van te leren in de energiarmede aanpak. Europa kan leren van de Noord-Nederlandse ervaring met het oplossen van netcongestie, het realiseren van een regionale-waterstofhub en de internationale uitbreiding hiervan zoals de European Hydrogen Backbone.

Waterstof is van cruciaal belang voor sectoren waar elektrificatie onmogelijk of minder haalbaar is. Tegelijkertijd bevordert de waterstofeconomie de werkgelegenheid en de economische groei en zorgt het uiteindelijk voor een beter geïntegreerd duurzaam energiesysteem. Door onze ligging en de genoemde voordelen is het waterstofecosysteem van de regio Noord-Nederland van onschatbare waarde voor de Europese waterstofambities.

WAT LEVERT HET OP?

- Groter sociaaleconomisch potentieel van de regio door het opschalen van de waterstofeconomie, met name werkgelegenheid en economische groei
- Een bijdrage aan het behalen van de klimaatdoelstellingen op nationaal en Europees niveau
- De aanpak van energiarmede om kwetsbare consumenten te beschermen

2. CIRCULAIRE ECONOMIE: CIRCULAIRE REGIO'S

Om in Noord-Nederland te pionieren en leiden in de circulaire transitie hebben we passende wetgevende kaders en cofinanciering nodig.

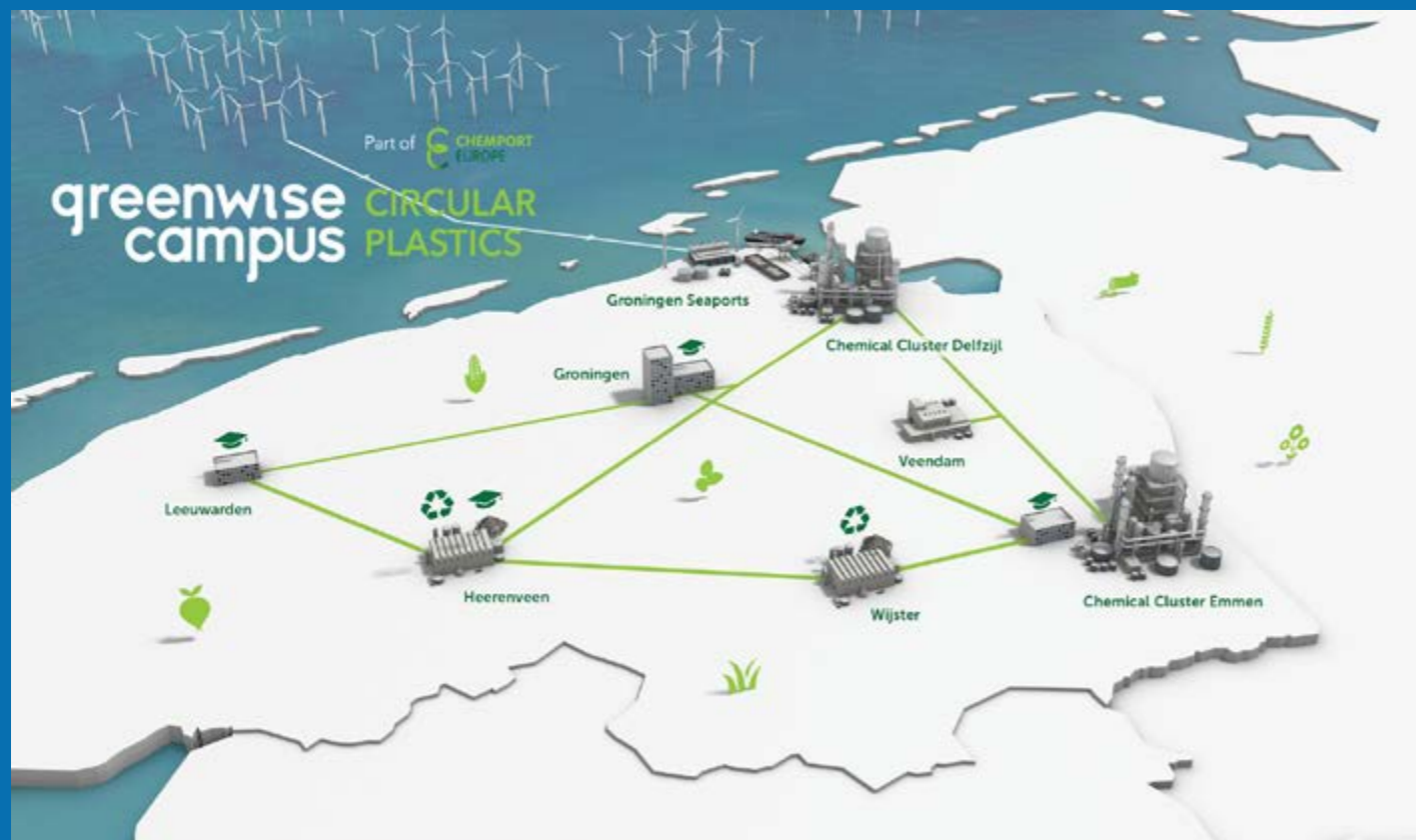
Wat vragen wij van u?

- Bevordering van regionale en cross-border initiatieven voor de circulaire economie (CE).
- Een passend wetgevend kader voor pilots, experimenteerruimte en ondersteuning voor opschaling van CE-businesscases.
- Eenvoudige subsidie- of financieringsregelingen voor circulaire activiteiten gericht op het MKB en burgerinitiatieven. Bijvoorbeeld voor de teelt en het stimuleren van de toepassing van biobased bouw- en isolatiemateriaal en machines voor de productie en efficiëntere verwerken van grondstoffen.
- Aanpassing van wetgeving, zodat banken sneller circulaire investeringen financieren.
- Certificeren en labelen van circulaire producten, materialen en gebouwen. Dit leidt tot meer zekerheid voor investeringen, bijvoorbeeld voor circulair bouwen.
- Een richtinggevend kader voor circulaire bouwnormen.
- Voortzetting van het Europese programma Hubs for Circularity om regio's met innovatieve samenwerking op circulariteit te versterken door middel van een financiële stimulering. Hubs for Circularity moet een overkoepelend initiatief worden in de Europese Unie voor deze transitie.

Wat gebeurt er in Noord-Nederland?

Onze circulaire kerncompetenties zijn circulaire plastics, water, circulair bouwen en circulair kopen en aanbesteden. Hiermee trekken we investeringen aan en bevorderen we de ontwikkeling van steeds meer circulaire ondernemingen.

Bedrijven werken samen met kennisinstellingen en overheden om onze circulaire kennis en activiteiten te bevorderen. Met deze zogenaamde "triple helix" samenwerking onderscheiden wij ons. Een voorbeeld is het door lokale MKB's opgerichte Vereniging Circulair Friesland. Daar betreft het MKB-kennisinstellingen en overheden. Zij versterken de transitie bottom-up, werken samen en inspireren anderen om ook circulaire stappen te zetten. Met Chemport Europe willen we het eerste chemische cluster in Europa worden met een net zero impact op het milieu door het gebruik van hernieuwbare energie en grondstoffen. Met de WaterCampus ontwikkelen we in Noord-Nederland de mogelijkheden om minder vervuild water te lozen en de grondstoffen die dat oplevert opnieuw in te zetten.

Greenwise Circular Plastics

Plastics zijn allesbehalve duurzaam. Dat kan én moet anders. Binnen Greenwise Campus werken we aan oplossingen om plastics duurzamer te maken en te gebruiken: Circular Plastics. Samen met kennisinstellingen en bedrijven zoeken we manieren om plastics langer of opnieuw te gebruiken. Het liefst voor dezelfde toepassing of voor een nog hoogwaardiger product.

Onze circulaire ambities geven we concreet vorm door onze iconprojecten:

- Greenwise circular plastics (circulaire kunststoffen, zie box en afbeelding). We willen de grote milieuproblemen rondom kunststoffen structureel te helpen oplossen en hét circulaire kunststoffencluster van Europa te worden.
- Noord-Nederland woont circulair (circulair bouwen). We willen circulair bouwen de norm maken door te laten zien dat het werkt via verschillende pilotprojecten bij sloop en nieuwbouw verspreid door heel Noord-Nederland.
- Circulair Inkopen & Aanbesteden. We willen een level playing field in Noord-Nederland waarbij overheden bedrijven uitdagen om circulaire producten en diensten te creëren.

Wat draagt dit bij aan Europese doelstellingen?

Noord-Nederland loopt voorop met het promoten van de transitie naar een circulaire economie doordat we de productie van grondstofefficiënte producten bevorderen, energieneutraal en circulair bouwen, de circulaire plastics-loop sluiten en inzetten op een industriële symbiose in de chemie- en plastics sector.

Met de lancering van de Europese Green Deal en het Actieplan voor de Circulaire Economie heeft de EU een nieuwe agenda voorgesteld voor een duurzame en circulaire groei. Deze nieuwe agenda moet de druk op grondstoffen verminderen. De EU streeft naar een economie waarin producten duurzaam worden ontworpen en waarbij er wordt gestreefd naar het voorkomen van verspilling door grondstoffen en producten zo lang mogelijk in de economie te behouden. In Noord-Nederland verwelkomen wij de stappen die de EU zet om de transitie naar een circulaire economie te bevorderen.

WAT LEVERT HET OP?

- Een duurzame circulaire economie in de regio - waar op den duur enkel circulaire bedrijven zich vestigen
- Een bijdrage aan het behalen van de klimaatdoelstellingen op nationaal en Europees niveau
- Experimenteeruimte om circulaire businesscases echt een kans te geven en duurzame, circulaire economische groei te bevorderen

3. MOBILITEIT: GRENSOVERSCHRIJDENDE REGIO'S

Wat vragen wij van u?

- Een betere integratie van Noord-Nederland in het Europese transportnetwerk (TEN-T). Zodra de huidige herziening is afgerond, is het van belang dat de EU investeert in de Nederlandse (grensoverschrijdende) verbindingen richting Noord-Europa. Bereikbaarheid is de sleutel om de kracht van Europa en de afzonderlijke regio's te benutten en daarvoor zijn (Europese) investering benodigd.
- Prioriteit voor de veerkracht van het Europese transportnetwerk. Een snelle treinverbinding tussen Parijs/Brussel en Bremen/Hamburg/Kopenhagen via Amsterdam met de Lelylijn maakt het Nederlandse spoorwegnetwerk minder kwetsbaar en maakt het Europese netwerk robuuster. Het realiseren van deze Noord-Europese lijn, is in lijn met de doelstelling om de korte afstand vluchten uit te faseren. Ook de verbinding Emmen-Rheine, als grensoverschrijdend verlengstuk van de Nedersaksenlijn, zal het Europese netwerk versterken. Het is belangrijk dat vanuit Europese fondsen zoals Connecting Europe Facility geïnvesteerd wordt in een betere Noord-Europese verbinding.
- Europese regelgeving die de toepassing van innovatie op het gebied van transport, energie én digitalisering stimuleert, inclusief het transport van groene waterstof door Europa. Zo kunnen we in onze regio en op grensoverschrijdende verbindingen dieseltreinen direct vervangen door waterstofftreinen zonder onnodig te investeren in bovenleidingen.

Wat gebeurt er in Noord-Nederland?

We hebben ambities voor de bereikbaarheid van onze regio. De Lelylijn, Nedersaksenlijn en de verbetering van het bestaand spoor zijn cruciaal om het Noorden beter met de rest van het land te verbinden. Net als de spoorverbinding van Nederland met Noord-Duitsland en Scandinavië. Noord-Nederland is de toegangspoort tussen West- en Noord-Europa.

Het Europees Parlement zet hierop in met de toevoeging van de Lelylijn en Emmen/Rheine op het TEN-T netwerk. De Wunderline (spoorlijn Groningen-Bremen) is door de EU gekwalificeerd als "Flagship Project" en heeft tot op heden twee keer substantiële cofinanciering ontvangen vanuit CEF Transport. De bestaande goederenverbinding Emmen-Rheine wordt opgewaardeerd tot duurzame reizigersverbinding.

Na een succesvolle test in 2021 tussen Leeuwarden en Groningen, gaan de eerste groene waterstofftreinen van Nederland naar verwachting in 2027 in de provincie Groningen rijden. Onze regio heeft intelligente transportsystemen geïntroduceerd en testte als eerste in Europa met een zelfrijdende passagierstrein. Ook werken we aan het testcentrum voor een nieuwe, duurzame vorm van transport: de Hyperloop. We ontwikkelen slimme stedelijke mobiliteitsoplossingen en emissievrije stedelijke logistieke projecten en uiterlijk in 2026 rijdt zo'n 90% van alle bussen in de Provincies Groningen en Drenthe uitstootvrij.

Tot slot is Noord-Nederland actief op het gebied van 5G via onder meer 5Groningen/5G Fieldlab en 5G Fieldlab Drenthe. Hier testen we innovaties en passen deze toe in de transport- en mobiliteitssector en in de landbouw, met name door de marktintroductie van 5G-oplossingen te versnellen.

Wat draagt dit bij aan Europese doelstellingen?

De Europese Unie zet met de Green Deal en Strategie voor Slimme en Duurzame Mobiliteit in op verduurzaming, toepassing van innovatie en het bereiken van de 'modal shift'. Als proeftuin voor innovatie is onze regio uitermate geschikt om de Europese ambities in de praktijk toe te passen. Onze regio heeft de ambitie om deze rol van koploper te verstevigen om zo de twin transition ook op het gebied van mobiliteit te versnellen. Met de verbetering van de bereikbaarheid per spoor helpt onze regio om de rol voor schone vormen van transport uit te breiden. Dit leidt tot minder vliegverkeer en automobilititeit. Betere spoorverbindingen tussen Noord-Nederland, Scandinavië, Duitsland en Oost-Europa verbeteren de connectiviteit tussen innovatieve regio's. Een betere verbinding zorgt voor een gunstig grensoverschrijdend vestigingsklimaat, economische structuurversterking en bevordering van grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit. Het uiteindelijke doel is het vergroten van de brede welvaart van alle betrokken Noord-Europese lidstaten.

WAT LEVERT HET OP?

- **Vergroting van het sociaaleconomische potentieel van de grensregio. Een internationale verbinding levert aan beide kanten van de grens meer kansen op voor werk, economie en scholing**
- **Dé internationale duurzame verbinding van ons land**
- **Internationale verbondenheid. Je leert elkaar kennen pas kennen als je elkaar kunt ontmoeten. De Lelylijn en Nedersaksenlijn brengen mensen, bedrijven en ideeën bij elkaar.**

4. REGIONALE ECONOMIE: INNOVATIEVE REGIO'S EN COHESIE BINNEN EUROPA

Wat vragen wij van u?

- Bij het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK) cohesiemiddelen voor structuurversterking voor alle lidstaten beschikbaar laten blijven, met name voor de regio's met maatschappelijke en economische uitdagingen.
- Het principe van do no harm to cohesion vooropstellen.
- Voldoende ruimte en flexibiliteit binnen EU-kader en regelgeving om de impact van programma's te vergroten. Die ruimte is op dit moment te beperkt: op het moment dat Europese doelstellingen vertaald worden naar kaders, gaat dit samen met stimulansen die vaak haaks staan op het oorspronkelijke doel.
- Doe recht aan de cohesiedoelstellingen waarbij de Europese middelen daar terechtkomen waar ze het meeste nodig zijn: doelmatigheid staat voorop.
- Europese investeringen vanuit het Pact for Skills, hierdoor kan een regionale aanpak ontwikkeld worden om met de Skills agenda aan de slag te gaan.
- Het blijven stimuleren van samenwerkingen tussen bedrijven, overheden en kennisinstellingen gericht op uitwisseling om zo duurzame inzetbaarheid te stimuleren.
- Een betere diploma erkenning binnen de Europese Unie.

Wat gebeurt er in Noord-Nederland?

Voor economische en maatschappelijke ontwikkeling is het stimuleren van kennis en innovatie op Europees niveau noodzakelijk. Binnen Europa zijn we een voorloper met onze ambitieuze aanpak en strategie om economische meerwaarde te halen uit maatschappelijke opgaven en transities aansluitend op de Europese Twin transition.

Samen met de drie noordelijke provincies, grote gemeenten, kennisinstellingen en ondernemers heeft Noord-Nederland voor de periode 2021-2027 een Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation (RIS3) opgesteld. Noord-Nederland werkt al sinds 2014, als eerste regio in Europa, in haar Regionale Innovatiestrategie aan het verbinden van economische en maatschappelijke doelstellingen. In deze innovatiestrategie staan vier grote transities centraal:

- Van een lineaire naar een circulaire economie,
- Van zorg naar (positieve) gezondheid,
- Van fossiele naar hernieuwbare energie,
- Van analoog naar digitaal.

Door gericht in te zetten op innovatie binnen en tussen de vier transitie halen we naast economisch rendement ook maatschappelijk rendement. Zo dragen we bij aan brede welvaart in onze regio. De Europese fondsen zoals het Just Transition Funds (JTF), het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), of Europees Sociaal Fonds (ESF+), worden landsdelig ingezet om deze transitie te versnellen. Onze regio heeft een unieke opgave en positie om de transitie van fossiele naar hernieuwbare brandstoffen te maken, waardoor de Europese Commissie Groningen en Emmen aanwees als regio bij uitstek om het JTF in te zetten. Binnen Europa zijn wij een ideale proeftuin met het juiste schaalniveau voor toegepaste innovaties. Noord-Nederland is voor Nederlandse begrippen weliswaar relatief dun bevolkt, maar voor de Europese standaarden precies goed. De provincies Drenthe, Fryslân en Flevoland hebben binnen Nederland de Europese status van 'transitieregio' omdat het Bruto Regionaal Product van deze drie provincies onder het Europese gemiddelde ligt. Het Europese cohesiedoel van het verkleinen van de verschillen tussen regio's is dus ook een Nederlandse aangelegenheid.

Voorts is voor een toekomstbestendige Europese arbeidsmarkt iedereen nodig en is een leven lang leren onmisbaar. Regio's zoals Noord-Nederland kunnen worden benut als proeftuinen voor toepassingen. We omarmen dan ook de missiegerichte aanpak van de Europese Commissie die helpt om vanuit Rijk, regio en lokale overheden samen aan een opgave te werken. Het Europese Pact for Skills is hier ondersteunend aan en kan worden voorzien van middelen om op regionaal niveau met Skills agenda's aan de slag te gaan.

Wat draagt dit bij aan Europese doelstellingen?

Het innovatiever maken van het Midden tot Klein Bedrijf (MKB) is een belangrijke doelstelling vanuit Europese fondsen voor regionaal beleid. Noord-Nederland is een MKB-regio als geen andere. We halen onze kracht uit het verbinden van MKB aan maatschappelijke opgaven op het gebied van voeding, digitalisering, energietransitie, circulariteit en gezondheid. Onze innovatiekracht is bekend én erkend in Europa. De vier transitie uit de RIS3 sluiten zeer nauw aan de bij de zogeheten 'twin transition' die de EU najaagt. In Noord-Nederland leveren we het voorbeeld van hoe de twin transition doelen kunnen worden geïntegreerd in het innovatiebeleid.

Succesvolle noordelijke innovaties kunnen worden toegepast op internationaal niveau, omdat de transitie wereldwijd spelen. Er is immers maar één Parijs of Berlijn, maar er zijn vele regio's zoals Noord-Nederland. In onze regio wordt Europese financiering gebruikt om de doelen uit de Green Deal te bewerkstelligen - daarbij zoeken we naar zowel economisch als maatschappelijk rendement: naast de 'twin transition' dus ook een 'twin rendement' om zo bij te dragen aan brede welvaart. Omdat Noord-Nederland dit al sinds 2014 doet, in verbinding met Europa, zijn wij een van de aanjagers binnen het Partnership Regional Innovation (PRI), waarmee de EC ook dit 'twin rendement' probeert te bewerkstelligen. De erkenning en financiering die de Europese Commissie aan Noord-Nederland heeft toegekend als Europa's eerste Hydrogen Valley is hier een belangrijk voorbeeld van.

Het doel van Europees cohesiebeleid om de verschillen tussen regio's te verkleinen, is relevanter dan ooit en past goed bij het rapport van de nationale adviesraden 'Elke regio telt'. De vertaling hiervan is dat structuurfondsen beschikbaar blijven voor alle landen binnen de Unie en in die regio's worden ingezet daar waar vanuit het bruto regionaal product de grootste opgaven zijn.

Regio's kunnen bij uitstek ervoor zorgen dat Europese fondsen hun doel bereiken en moeten mee kunnen denken over de uitvoering en besteding van Europese financiering. Eigenaarschap en uitvoering voor regio's/provincies moet worden geborgd bij het besteden van Europese fondsen wanneer de doelstellingen van die fondsen in de regio tot stand moeten komen, zoals het JTF. De EU zou hiervoor strengere eisen moeten stellen aan lidstaten.

Door de gemeente Groningen als een van de honderd Europese steden aan te wijzen binnen de Europese Unie om in 2030 klimaatneutraal te zijn helpt Europa ons de klimaatdoelen te halen en de transitie te maken. Daarbij zoeken we de verbinding in de regio. De provincie Drenthe en Fryslân zijn geselecteerd door de Europese Commissie om deel te nemen aan de missie voor klimaatveerkrachtige Europese regio's. Door deze Europese steun kunnen wij als regio ambitieus zijn en blijven.

WAT LEVERT HET OP?

- Samenwerking die leidt tot economische en maatschappelijke ontwikkeling in de EU
- Europese fondsen die hun doelen daadwerkelijk bereiken
- Een toekomstbestendige Europese arbeidsmarkt

5. LANDBOUW: DUURZAME EN TOEKOMST-BESTENDIGE REGIO'S

Wat vragen wij van u?

- Flexibiliteit in de nationale en Europese regelgeving binnen het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en de Boer-tot-Bordinitiatieven. De maatregelen om de Europese doelen te bereiken, moeten bedrijfsspecifiek ruimte bieden aan boeren om optimaal gebruik te maken van regio specifieke omstandigheden.
- Het stimuleren van innovatie die alleen kan worden gerealiseerd door samenwerking tussen boeren, kennisinstellingen en overheden op regionaal, nationaal en Europees niveau. Om deze innovatie en verduurzaming te realiseren is (beleids- en financierings)ruimte nodig om een transitie op gang te brengen vanuit de overheid waarbij boeren en aanverwante organisaties worden gestimuleerd om versneld stappen te zetten.
- Om de krachten van de regio's te benutten bij het uitwerken van de Green Deal én het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2027. Wij hebben de mogelijkheid om nieuwe initiatieven zoals koolstoflandbouw een succes te maken. Zo maken we in Noord-Nederland Europa samen de transitie naar een circulaire, natuurinclusieve economie.

Wat gebeurt er in Noord-Nederland?

Twee derde van het landoppervlak in Noord-Nederland is in gebruik voor landbouw. De productiviteit van onze agrarische sector en de ontwikkeling van kennis en wetenschappelijke innovatie draagt bij aan voedselzekerheid en voedselkwaliteit over de hele wereld. Ook is de landbouwactiviteit van groot belang voor de leefbaarheid en het beheer van het landschap van grote delen van Noord-Nederland. Daarom werkt onze regio vanuit verschillende aspecten aan duurzaamheid: we bevorderen gezond voedsel van een gezonde bodem voor gezond leven en werken in onze regio en de rest van Europa.

Voedselzekerheid over de hele wereld moet worden gehandhaafd voor een groeiende bevolking. Onze boeren moeten kunnen werken in omstandigheden die hen in staat stellen duurzaam economisch rendement te halen uit hun productie. Daarom is onze regio een voorstander van de Europese Green Deal en de Farm-to-Fork-strategie, én is onze regio een belangrijke factor om de doelen uit deze strategieën te bewerkstelligen. Deze Europese ambities sluiten goed aan bij de duurzaamheidsdoelen vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied. In Noord-Nederland willen we het behalen van deze doelen combineren met het werken aan een landbouw die bijdraagt aan een gezonde en duurzame leefomgeving, waardevolle grondstoffen voortbrengt en daardoor verzekerd is van een goed toekomstperspectief (Top Voedsel uit een Rijk Landschap).

De provincies Drenthe, Fryslân en Groningen hebben een Regio Deal met het ministerie van LNV om te werken aan 'Natuurinclusieve landbouw'. In acht Noord-Nederlandse gebieden opereren boeren onder verschillende omstandigheden en uitdagingen (zoals grondsoort, beschikbaarheid grondwater, en oxidatie van veengebieden).

Het doel van deze gebiedsgerichte aanpak is om iedere grondgebruiker of agrariër een handelingsperspectief te bieden afgestemd op de natuurlijke uitdagingen in hun omgeving. Het gaat daarbij om perspectief voor de realisatie van natuur inclusieve landbouw die past in dat gebied.

Wat draagt dit bij aan Europese doelstellingen?

In het Noorden lopen diverse initiatieven die bijdragen aan de Europese doelstellingen. Een voorbeeld daarvan is het project 'Fascinating' (afkorting van 'Food Agro Sustainable Circular Nature Technology in Groningen'). Dit is een open innovatieprogramma dat agrarische bedrijven, kennisinstellingen en samenleving met elkaar verbindt en de eiwittransitie naar plantaardige eiwitten versnelt. Samen werken we aan een kringlooplandbouw die de natuur respecteert en daardoor gezonde voeding en gezonde opbrengsten combineert. Alle aspecten van de gehele keten nemen we daarbij in ogenschouw. Dit systeem leidt tot een nieuw verdienmodel voor boeren en draagt bij aan een gezonde bodem, nuttige toepassing van reststromen, versterking van de biodiversiteit en gezonde voeding.

Onze boeren verkeren in een unieke positie om door middel van koolstoflandbouw bij te dragen aan het vastleggen van koolstof in de bodem. Via programma's als 'Valuta voor Veen' vindt de transitie naar CO2-opslag in de bodem in onze regio al plaats. We streven naar koolstofopslag door een combinatie van maatregelen, zoals niet-kerende grondbewerking, gebruik van groenbemesters, verbeterde vruchtwisseling, achterblijvende gewasresten en akkerrandbeheer. Ook de teelt van vezelgewassen in onze regio draagt bij aan doelstellingen gericht op het verduurzamen van de bouw. Naast het verduurzamen van de gangbare landbouw helpt onze regio boeren om de omslag naar biologische landbouw te maken.

WAT LEVERT HET OP?

- Landbouw die rekening houdt met de unieke omstandigheden van elke boer
- Een ecologische én economisch duurzame landbouw
- Voedselzekerheid door een sterke positie voor Europese boeren in de voedselketen

6. KLIMAATADAPTATIE: KLIMAATBESTENDIGE REGIO'S

Wat vragen wij van u?

Een intensivering van de inzet en (financiële) ondersteuning in alle Europese regio's, op de volle breedte van klimaatadaptatie. Denk aan de stimulering van maatregelen om hitte tegen te gaan en maatregelen ter stimuleren van gedrag en menselijk handelen.

Wat gebeurt er in Noord-Nederland?

Noord-Nederlandse provincies werken we samen met gemeenten en waterschappen aan het klimaatbestendig maken van de regio. Ook werken de individuele decentrale overheden in werkgroepen in Noord-Nederland aan de eigen klimaatadaptatie-opgaven en doelstellingen volgend uit landelijk, regionaal of lokaal beleid. Provincie Drenthe, Fryslân en Regio Groningen-Assen hebben zich aangesloten bij de Mission Adaptation to Climate Change van de Europese Commissie: een initiatief om innovaties op het gebied van regionale samenwerking op het gebied van klimaatadaptatie naar Noord-Nederland te halen. Dit betekent dat onze regio is aangewezen als koploper om me Europa toe mogen meedenken over mogelijk maatregelen/ programma's voor klimaatadaptatie. Door deze aansluiting kan Noord-Nederland andere regio's in Europa deelgenoot maken van opgedane kennis en ervaring. Daarmee gaat Noord-Nederland bijdragen aan klimaatveerkracht in de regio én in Europa.

Wat draagt dit bij aan Europese doelstellingen?

Europa is zo klimaatbestendig en -veerkrachtig als haar regio's. Noord-Nederland helpt andere Europese regio's door kennis en ervaring opgedaan in de eigen regio te delen via de EU Missie Klimaatadaptatie. Door de eigen regionale inzet op klimaatadaptatie te intensiveren, draagt Noord-Nederland bij aan het doel van de EC om in 2030 minstens 150 klimaatveerkrachtige Europese regio's te hebben.

WAT LEVERT HET OP?

Een gezonder en veerkrachtiger leefklimaat, voor alle inwoners van de EU

WAT LEVERT HET OP?

- Nieuwe kansen voor de economie en samenleving door gebruik van nieuwe technologieën, ingebed door onze overheid
- Regio's die zich optrekken aan technologische ontwikkelingen en daarmee startups en mkb aantrekken, ten behoeve van regionale ontwikkeling

7. DIGITALISERING: DIGITALE REGIO'S

Het is noodzakelijk dat de Digital Decade strategie wordt doorvertaald naar een brede Europese aanpak waarbij zowel de economische versterking in de regio op het gebied van digitalisering wordt gestimuleerd als wel de maatschappelijke elementen die ook het presteren van de overheid versterken zoals de digitale overheid en digitale samenleving.

Wat vragen wij van u?

Versterking van het digitale ecosysteem in regio's door het stimuleren van de versnelling van de digitalisering van het MKB en het stimuleren van innovatie, technologisch leiderschap en digitale vaardigheden. Het versterken van de cybersecurity en het behouden en uitbouwen van de digitale infrastructuur zijn hiervoor belangrijke randvoorwaarden.

Overheden kunnen door de inzet van digitale instrumenten beter gaan presteren. Maatschappelijke vraagstukken kunnen een krachtige impuls krijgen door digitale innovatie en data, tevens kan beleid, advies en besluitvorming verbeterd worden door de inzet van data science & data gedreven werken (o.a. open data.) Ook kan dienstverlening richting de inwoners verbeterd worden waarbij door digitale inclusie sociale inclusie ontstaat. De overheid dient in te zetten op digitale democratie en open overheid.

Wat gebeurt er in Noord-Nederland?

Noord-Nederland werkt samen op het gebied van Digitalisering met als focus de digitale economie en de digitale overheid, dit loopt via het project het Noorden Digitaal, met als doel de kansen van digitalisering te benutten voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen voor Noord-Nederland die ten goede komen aan de brede welvaart voor de regio. Het Noorden Digitaal draagt bij aan het verder uitbouwen van communities die gezamenlijke maatschappelijke uitdagingen en vraagstukken oppakken door bij het bij elkaar brengen van professionals en ideeën, en het formuleren van strategisch advies voor de regionale stakeholders. Noord-Nederland benut de kansen van de digitale transitie uit de Regionale Ontwikkelstrategie en zet het MKB een stapje hoger op de digitale ladder door gebruik te maken van het Noordelijke Digitale ecosysteem dat in kaart is gebracht. Het Noorden bundelt haar krachten in een versnellingsprogramma voor digitalisering van Noord-Nederland – het zo genoemde “Digital Decade Noord-Nederland 2030”.

Wat draagt dit bij aan de Europese doelstellingen?

De twin transition is een belangrijk onderdeel van het EU-beleid om de overgang naar een duurzame en digitale economie te bevorderen. Het beleid heeft als doel om vooruitgang te boeken op het gebied van klimaatverandering én digitalisering. Focus binnen deze Twin transition is op duurzame energie, circulaire economie, klimaatneutrale technologieën en het stimuleren van innovatie en digitale technologieën. Europa wil de Twin transition benutten als een kans om economische ontwikkeling, werkgelegenheid en welzijn voor burgers te bevorderen, met respect voor het milieu en toekomstige generaties.

Vragen?

Kijk op

www.sterknoordnederland.nl

of neem contact op via

publicaffairs@snn.nl